

94-442

СТАНОВИЩЕ

ОВМ 517 #18
9.7.20.

от

проф. д-р Янислав Илиев Илиев, д-р

Лесотехнически университет София, Факултет ветеринарна медицина

Относно: Конкурс за заемане на академичната длъжност „Професор” в област на висше образование б. Аграрни науки и ветеринарна медицина, професионално направление 6.4. Ветеринарна медицина, научна специалност: Патология на животните, по дисциплината „Патология (Специална патологична анатомия)”, обявен от Лесотехнически университет в Държавен вестник бр. 32/03.04.2020 г. и код на процедурата: VM-P-0320-35.

Кандидат за участие в конкурса: доц. Васил Костадинов Манов, д-р.

1. Кратки биографични данни за кандидата: Доц. В. Манов завършва техникум по ветеринарна медицина в гр. Ловеч през 1981 год. Висшето си образование получава във Ветеринарномедицински факултет на Тракийски университет гр. Стара Загора през 1989 год. Доц. В. Манов започва учебно-преподавателската и научна работа във Ветеринарномедицински факултет на Тракийския университет през 1989 год., като преминава последователно през следните нива на развитие като университетски преподавател: асистент (1989), ст. асистент (1993), гл. асистент (1996) и доцент (2010). През 2009 год. защитава успешно дисертация за получаване на образователна и научна степен „доктор” на тема: „Сравнителни патоморфологични проучвания при животни, заразени с български изолати на вируса на болестта на Ауески”, по научната специалност „Патология на животните (Обща патоморфология и Специална патологична анатомия).

2. Съответствие на подадените документи и материали на кандидата с изискуемите съгласно Правилника за РАС в ЛТУ.

Документите и материалите на кандидата в конкурса доц. д-р Васил Манов, са в пълно съответствие с Националните изисквания за заемане на академичната длъжност „професор” за ПН 6.4. „Ветеринарна медицина” и тези от Правилника за РАС в ЛТУ. Те са окомплектовани прецизно и това улеснява оценяването на кандидата. Включена е хабилитационна справка за научните приноси, съдържащи се в петнадесет публикации в реферирани и индексирани издания с общ ИФ 23.66. Приложени са копия и резюмета от 22 научни и научно-приложни статии, публикувани в нереперирани списания с научно

рецензиране или публикувани в редактирани колективни тонове, както и две монографии и седем броя университетски учебници и учебни помагала.

Минималният брой изискуеми точки по групи показатели (А, В, Г, Д и Е) за заемане на академичната длъжност професор по ПН 6.4. „Ветеринарна медицина” е 550, а достигнатия сумарен брой точки от всички показатели на доц. Васил Манов – 1570.43, което превишава около три пъти необходимите за тази академична длъжност. Информационната карта е попълнена правилно на български и английски език.

3. Оценка на учебно-преподавателската дейност на кандидата.

Представената справка за учебно-преподавателската дейност на доц. Васил Манов показва, че като университетски преподавател в продължение на тридесет години, от които десет години като доцент, той осъществява активна и разнообразна учебно-преподавателска дейност. Това е допринесло за изграждането му като ерудиран преподавател, който умее да владее аудиторията като ползва съвременни средства за онагледяване на знанията си. На доц. В. Манов е осигурена необходимата аудиторна учебна заетост за хабилитиран преподавател по преподаваните от него дисциплини. Той е водещ преподавател (титуляр) на лекции и упражнения и автор на учебните програми на български и английски език по следните дисциплини, преподавани в катедрата от учебния план на специалност „Ветеринарна медицина”, научна специалност: Патология на животните:

1. Лекции и упражнения по задължителната дисциплина „Патология (Обща патоморфология)”.

2. Лекции и упражнения по задължителната дисциплина „Патология (Специална патологична анатомия)”.

Доц. В. Манов е участвал в създаването и оборудването на учебни лаборатории и центрове към ФВМ на ЛТУ- София, а именно: учебна лаборатория по патохистология и лаборатория за приготвяне на макроскопски препарати. Той е автор на два учебника по Ветеринарномедицинска патология за студенти по ветеринарна медицина, както и съавтор на пет ръководства за упражнения за обучение на студенти по ветеринарна медицина и рецензент на пет броя ръководства за упражнения по Анатомия на домашните животни и три научни проекти разработвани в Тракийския и Лесотехническия университети. Под неговото научно ръководство е разработена и успешно защитена дисертация с актуална тематика в областта на протективноно действие на биологичноактивни вещества от лечебни растения.

4. Оценка на научната, научно-приложната и публикационната дейност на кандидата.

В настоящият конкурс за професор доц. В. Манов представя значителен по обем научна продукция. Той участва с 46 бр. научни трудове след конкурса за „доцент” през 2010 год., разпределени както следва: учебници – 2 бр; учебни помагала (ръководства) – 5 бр; монографии – 2 бр; научни публикации в специализирани списания и сборници от национални и международни форуми – 37 бр., от които 12 бр. научни публикации в специализирани списания с импакт фактор (IF); 3 бр. в списания без IF, реферирани по Scopus и Web of Science; 17 бр. научни публикации в специализирани нереферирани списания и 5 бр. отпечатани в пълен текст в сборници от национални и международни форуми. Болшинството от научните трудове са на английски език – 29 бр. (28 публикации и 1 ръководство), от които самостоятелни – 7 бр. (2 монографии, 3 бр. публикации и 2 учебника). Общият брой на участията в научни форуми след заемане на академичната длъжност „доцент” е 24.

4.1. Участие в научни, научно-приложни и образователни проекти.

Доц. В. Манов е участвал като доцент в разработването на два национални научни проекти на Национален фонд „Научни изследвания” към МОН. Активното му научно сътрудничество в тези проекти е доказателство за умението му да работи в екип и да бъде координатор и организатор на съвместни научни и научно-приложни изследвания. Доказателство за това са връчените му научни номинации за постигнати високи резултати в научноизследователската дейност през 2018 и 2019 год.

4.2. Характеристика на публикуваните научни резултати.

Публикациите на доц. В. Манов съдържат резултати от проучвания, илюстриращи различни аспекти на патологичните процеси и туморната морфология, техния растеж и морфо-функционална характеристика, както и съпътстващите ги морфофункционални промени в част от органите и органните системи при животните. Представени са и данни от патологоанатомични и фармакологични проучвания на проби от растителен произход с хепатопротективен потенциал.

Научните резултати са публикувани предимно във водещи европейски научни списания, чиито сумарен импакт фактор възлиза на 23.66 – доказателство за високо научно изследователско ниво. Широката тематика от научни резултати, постигнати в публикационната дейност на доц. В. Манов, безспорно обогатява знанията за клиничната, патологоанатомичната и диференциално-диагностичната оценка на някои значими и проблемни за ветеринарната практика инфекциозни заболявания и неоплазии.

4.3. Отражение на научната дейност на кандидата в литературата (цитируемост).

Общият брой на цитиранията в научната продукция на доц. В. Манов е 86, от които 54 в престижни научни списания, реферирани по Scopus и Web of Science. Този значителен набор от цитирания доказва високото научно ниво и актуалността на неговите изследвания. Най-цитирани са следните публикации: „Hepatoprotective and antioxidant effects of saponarin, isolated from *Gypsophila trichotoma* Wend. on paracetamol-induced liver damage in rats” – 19 пъти; „Molecular Survey on Parvoviruses Infecting Carnivores in Bulgaria” – 18 пъти; „Protective effects of the apigenin-O/C-diglucoside saponarin from *Gypsophila trichotoma* on carbone tetrachloride-induced hepatotoxicity in *vitro/in vivo* in rats – 8 пъти; „Electrochemotherapy – a novel method of treatment of malignant tumours in the dog” – 7 пъти.

4.4. Приноси в трудовете на кандидата (научни, научно-приложни, приложни).

Всички представени от кандидата научни публикации, монографии и учебни помагала са в научната специалност на настоящия конкурс. Научните му разработки са свързани с проучвания на хистопатологични, имунохистохимични, морфологични, образнодиагностични, хематологични и биохимични показатели и изследвания при различни модели на интоксикация *in vitro* и *in vivo* индуцирано увредени органи, както и на клинична, патологоанатомична и диференциално-диагностична оценка на някои значими за ветеринарномедицинската практика инфекциозни заболявания и неоплазии. По-важните приноси в научните публикации са следните:

- Проведено е молекулярно биологично изследване за доказване на парвовирусна инфекция в проби, получени от месоядни животни в България. Разграничени са теренните щамове, доказани в клинични случаи, от ваксиналните, използвани за профилактика в практиката. За първи път е установен кучешки парвовирус в проби от диви животни и домашни котки.

- Доказана е етиологичната роля на свинския цирковирус 2 (PCV2) в индуцирането на нови циркувирустни асоциирани заболявания за страната: синдрома на мултисистемното слабеее след отбиването на прасетата (PMWS); синдром на дерматита и нефропатията при свинете (PDNS).

- Проучени са клиничните прояви и патоморфологичните промени, предизвикани от ваксинален щам и два теренни утеротропни щамове на вируса на Suid herpes virus 1 при млади кучета и котки.

- Проведени са *in ovo* тестове за доказване на токсичния и канцерогенен потенциал на N-нитрозодиметиламин (NDMA) и N-нитрозодиетиламин (NDEA) върху ембриони от пуйки

и японски пъдпъдък, както и резултатът, че NDEA индуцира неопластични лезии в черния дроб, панкреаса и бъбреците през ранното ембрионално развитие на пуйчета, пилета и токачки.

- За първи път са проведени серия от изследвания *in vitro/in vivo* за протективно действие на пречистени екстракти, сапонинови смеси и биологичноактивни вещества, получени от *Gypsophila trichotoma* Wend., три вида от род *Astragalus* L. и *Ruscus aculeatus* L. Извършена е патологоанатомична оценка на характера и степента на засягане на различни органи, с която се потвърждават изразени протективни ефекти - не се констатират хемодинамични лезии и дегенеративно-некротични промени в ганглиевите и глиевите клетки.

- Доказани са хепатопротективни и антиоксидантни ефекти *in vitro/in vivo* за бутанол екстракт от *A. monspessulanus subsp. monspessulanus* при CCl₄-индуцирано чернодробно увреждане, съизмерими с активността на силимарин.

- Доказани са *in vitro/in vivo* протективните ефекти на алцецефолизид, изолиран от надземната част на *Astragalus monspessulanus subsp. monspessulanus*. Доказана е невропротективна, хепатопротективна и антиоксидантна активност, съизмерима със силибин/силимарин, при неензимна липидна пероксидация с Fe²⁺/AA и при модел на CCl₄-индуцирана мозъчна и чернодробна токсичност.

- Доказани са хепатопротективна активност в условия на *t*-BuOOH-индуциран оксидативен стрес, както и невропротективна – в модел на увреждане с 6-OHDA, сравнима с тази на силибин за флавоалкалоиди и флавоноиди. Оценена е и хепатотоксичността на съединенията чрез QSAR изследване.

- Доказано е, че в *in vivo* модел на експериментално индуциран диабет тип 2 върху спонтанно хипертензивни плъхове с пречистена сапонинова смес (ПСС) от *Astragalus glycyphylloides*, се подобрява гликемичния, чернодробния и антиоксидантния статус на животните. Чрез *in silico* методи се установява, че ПСС може да бъде източник на потенциални водещи структури за PPAR γ -опосредствана превенция и лечение на метаболитен синдром.

- Установени са хепатопротективни и невропротективни ефекти *in vitro* на пречистена сапонинова смес, получена от *Astragalus glycyphylloides*, самостоятелно за токсичност и при модели на интоксикация с *t*-BuOOH. Оценен е антиоксидантният потенциал на обезмаслен екстракт от *Astragalus spruneri* при спонтанно хипертензивни плъхове (SHR). В сравнение с нормотензивните животни, екстрактът оказва влияние върху активността на антиоксидантните ензими в черен дроб, бъбреци и далак.

- Доказано е, че пречистен екстракт от *Ruscus aculeatus* (ERA), съдържащ 20% стероидни сапонини, показва ефекти върху костната структура на пльхове с естрогенен дефицит, индуциран от двустранна овариектомия. ERA може да бъде потенциален кандидат за предотвратяване на остеопоротични усложнения след менопауза.

- При оценка на патологоанатомична характеристика при отравяния с токсични вещества и други е доказано, че работата в среда с формалдехид по време на обучението на студенти по ветеринарна медицина и в практиката може да бъде важен рисков фактор за появата на контактна сенсибилизация.

- Доказана е бутолинова интоксикация на изследвани змии на 6-месечна възраст от вида смок стрелец (*Coluber caspius*), умрели с нервни признаци и алотриофагия, изразяваща се в поглъщане на торфена постеля.

- Разработена е диференциално-диагностична схема на клинични признаци и макроскопските промени при инфекциозните аборти и мъртви раждания при свинете, улесняваща и насочваща действията на ветеринарния лекар. В схемата са включени, както вирусни болести като класическа чума, болест на Ауески, репродуктивен и респираторен синдром и парвовируса при свинете, така и бактериални заболявания: бруцелоза, лептоспироза, листериоза и хламидиоза.

- Доказано е, че използването на различни модели на интоксикация и хепатокарциногенност на химични съединения *in vitro* и *in vivo* в комбинация с хистопатологични изследвания на увредените органи дава възможност да бъдат разкрити възможните механизми на протективното и антиоксидантното действие на нови биологичноактивни вещества.

- Извършени са фармакологични и патологоанатомични изследвания с биологичноактивни вещества от растителен произход, доказващи добре изразена протективна активност, което е предпоставка за разработване на фитопродукти в бъдеще и приложението им в хуманната и ветеринарно-медицинската практика.

- В монографията „Специална ветеринарномедицинска патология“ са отразени значими за ветеринарномедицинската практика патологични процеси и морфологични промени в част от органите и органните системи при животните. Заболяванията са илюстрирани с 33 оригинални снимки. Включени са проучвания на автора, отразени в 52 научни публикации, както и случаи от практиката.

- Монографията „Морфологична характеристика на някои неоплазии при животните“ освен, че обобщава данни за морфологията на често срещани онкологични заболявания при животните, интерпретира и нови данни, касаещи някои аспекти на етиологията на туморни

формации, техният растеж, еволюция и морфофункционална характеристика. Използвани са 161 научни източника и почти тридесетгодишен научен и практически опит на автора в тази област.

5. Оценка на личния принос на кандидата.

Личният принос на доц. В. Манов в научните публикации се откроява съществено и е неоспорим както в статиите, публикувани в списания с Импакт фактор, така и в тези публикувани в нереферирани издания и в Сборници от научни конференции. Присъствието му в колективи от други научни общности и специалности доказва, че той е търсен съавтор с експертните си познания.

Други лични приноси на доц. В. Манов включват:

- 24 участия с доклади на научни форуми с международно участие.
- Участие в редколегия на научно списание.
- Научен ръководител на защитил докторант.
- Рецензиране на учебни помагала, проекти и статии в научни списания.
- Участия в научни журите с рецензии и становища, от които 1 – за доктор на науките, 2 – за професор, 5 – за доцент, 6 – за доктор и 2 – за гл. асистент.
- Управител на Университетска клиника към ФВМ – 2012-2016 год.
- Изготвяне на съдебни ветеринарномедицински експертизи при досъдебни производства.

6. Лични впечатления.

Като дългогодишен преподавател във ФВМ познавам много добре доц. В. Манов. Личните ми впечатления от него са, че той е позитивен, комуникативен и отговорен преподавател с творческа индивидуалност и популярност. Той уважава със своята ерудиция, с обширните си професионални интереси и познания, с аналитичното си мислене и всеотдайността си в работата. Високо уважаван колега и преподавател и търсен консултант в областта на ветеринарномедицинската патология.

7. Заключение.

Базирайки се на представените доказателства за учебно-преподавателската, научно-изследователска и експертна дейност, актуалността на проблемите по които работи и научните приноси, публикационната активност, преподавателските знания и опит и лични

качества, оценявам високо научната продукция и професионално-академичната дейност на участника в конкурса доц. Васил Костадинов Манов, дvm. Предлагам на уважаемите членове на Научното жури да бъде присъдена академичната длъжност „професор” на доц. Васил Костадинов Манов, дvm в област на висше образование 6. Аграрни науки и ветеринарна медицина, професионално направление 6.4. Ветеринарна медицина, научна специалност: Патология на животните, по дисциплината „Патология (Специална патологична анатомия)”.

София

08.07.2020 г.

Изготвил становището:..........

(проф. д-р Я. Илиев, дvm)